THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

67 Elizabeth Street Telephone Main 4582

SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.

Entered as Second Class Mai Matter at G.P.O. Toronto, Ontario
January 22nd, 1913

ווער שיט זאמד אין די אויגען?

ווען מיר האבען געכטען געשריבען וועגען די געשעהענישען, וואס קומען יעצט פאר אין אונזערע רייהען, אין די רייהען פונ'ם קאנאדער אר־דענטהום, האבען מיר זיך איינגעהיט פון צו קאמענטריען די פאסירונגען, רעדען מיט הארבע ווערטער וועגען די שולדיגע אין דעם יעצטיגען ריס, ווייל מיר האבען ניט געוואלט הייסער מאכען דאס אזוי שוין אויך גענוג הייסע בלוט.

מיר רעספעקטריען אויך אין אכטען אויף די פיעלע אנשטענדיגע ציו־ניסטען איבער'ן גאנצען לאנד. און בלויז איים אכטונג צו זיי האבען מיר ניט געוואלט צונאגלען די קענעדער ציוניסטישע פעדעריישאן צום שאנד־קלאן פאר'ן מיאוסען פערברעכען וועלכען זי איז בעגאנגען, אין צישפאל־טען די קענעדער אידען. בלויז ווייל מיר אכטען זייערע געפיהלען, האבען מיר ניט געוואלט אנריהרען דיעזען אנגעוועהטאגטען פונקט, איז אבער די ציוניסטישע פעדעריישאן ארויסגעקומען מיט אן ערקלעהרונג, מיט וועלכער זי וויל שיטען זאמד אין די אויגען, און דיעזע ערקלעהרונג קען ניט פערבייגעגאנגען ווערען אהן אן ענטפער.

ווען אן ערקלעהרונג ווערט געוועהנליך געמאכט פון אן עפענטליכער אין וויכטיגער קערפערשאפט, אין בפרט נאך פון אזעלכער, וועלכע האלט פונקט ווי די רוסישע גענז אין איין האלדערן, אז זי איז שוין אלט 17 יאהר, דארף מען פון אזא קערפערשאפט ערוואר־טען וועניגסטענס גענוג מאכט, אז איהר ערקלעהרונג ווערט צוגעשטעלט צו דער גאנצער פרעסע פון לאנד, און דאן צייגט זיך ארויס, צו מען מיינט אמת'ע אויפקלעהרונג, אויפקלעהרונג פון די ריכטיגע פאקטן, אדער מען וויל מיט'ן ענטפער סתם יוצא זיין, אין פערעפענטליכען איהם בלויז צווישען אייגענע מענשען.

מיר האבען די ערקלעהרונג פון דער פעדעריישאן ניט ערהאלטען, אבער טראץ דעם פערעפענטליכען מיר איהר, פונקט ווי זי איז, אין דעם אפיציעלען פעדעריישאן ארגאן, דער „קענעדער אדלער".

אונזערע פריינד ציוניסטען, ווייסען אז מיר האבען קיינמאהל ניט „געקליימט" צו פיגורירען אין אן ציוניסטישער ארגאן, אדער אלס א ציו־ניסטען־פרעסערשער צייטונג, ווי מאנכע לייט פון דער פעדעריישאן ער־קלעהרען.

אלס אן אינפארטייאישע אידישע צייטונג, געפינט דער ציוניזם שוין ביי אונז א ברייטען אבקלאנג, ווייל ער פערנעהמט א וויכטיגען פלאץ אויף דער אידישער נאס, און דער ציוניזם וועט געפינען אויך אויף ווייטער פלאץ אין אונזער צייטונג, צו די פעדעריישאן־לייטע אין אהרע לאיערשע אונטערשטופער וועלען מאכען אויף אונז בלבילים אדער ניט.

קיינע סטראשונגען אבער קענען אונז ניט אבשטרעקען פון צו אגען דעם אמת די אפיציעלע ציוניסטישע פיהרער פון קענעדע. דאן ווען זיי האנדלען אזוי, ווי זיי האבען לעצטע וואך געהאנדעלט.

מיר ברענגען די ערקלעהרונג פון זיי אין פולען, אום מען זאל זעהן, ווער עס שיט זאמד אין די אויגען, צו די אפיציעלע ציוניסטישע מאשין, אדער די וועלכע וואגען זיך צו שטעלען געגען מאשין־הערשאפט אינ'ם אידישען לעבען.

די ציוניסטישע פעדעראציע, פיהלענדיג איהר פפליכט צו די אינטערעסען פון דאס קענעדער יודענטהום בכלל און פון דער קומענדער קאנפערענץ בפרט, געפינט פאר נויטיג צו מאכען די פאלגענדע עפענט־ליכע ערקלעהרונג:

1) אז באלד נאכדעם ווי די מלחמה האט אויסגעבראכען, נאך איידער טערקיי איז אריין אין קריעג, האט דער קאונסיל פון דער פעדעראציע פערהאנדעלט די פראגע וועגען פעדעריישאן אן אלגעמיינע אר־דישע קאנפערענץ אין עגדע און אין די מינוטס פון דער פעדעראציע איז פערצייכענט אז דיעזע פראגע איז פערהאנדעלט געוואָרען ביי יעדען קאונסיל־מיטינג און יעדען מאָל איז עס בעשלאָסען געוואָרען צו אבלע־גען די קאנפערענץ ביז א מעהר גינסטיגער גלעגענהייט.

2) אז דורך די פיעלע דרינגענדע פאָדערונגען פון די ציוניסטישע פעראיינען אין לאנד, איז ענדליך אויף א קאונסיל מיטינג דעם 17־טען סעפט. 1915, דורכגענאגען דער בעשלוס די קאנפערענץ צו פערלעגען, אבוואהל א טהייל פון די אנוועזענדע זיינען געווען מיט דער מיינונג, אז די צייט ראפיר איז נאך יעצט אויף ניט רייף.

3) אז די פעדעראציע האט מיט דער צושטימונג פון צוואנציג אידען, ניט ציוניסטען, נור פראמינענטע און בעוואוסטע לייט ארויס־געשיקט אתנלאדונגען ברעף צו אלע אידישע שהלען, פעראיינען, חברות, און סאסייעטיס פון גאנץ קענעדע, זיי זאלען צושיקען זייערע דעלעגא־טען, יעדע קערפערשאפט פון 25 מיטגליעדער איז ערלויבט געוואָרען צו שיקען א דעלעגאט, כדי די קאנפערענץ זאל טראגען דעם כאראקטער פון א ברייט רעפּראָזענטאטיווער בעוועגונג.

4) אז די פעדעראציע האט בעקומען דעם צוטרויען פון די גרעס־טע אידישע קערפערשאפטען אין קענעדע, די גרעסטע און עלטסטע קאנ־גרעגיישאנס, די גרעסטע סאסייעטיס פון פערשיעדענע שיכטען און קאלירען פון אלע ווינקעלעך אין לאנד. זיי האבען אלע ארויסגעשיקט די נעמען פון זייערע דעלעגאטען וועלכע זיינען ערוועהלט געוואָרען צו קו־מען אנטהייל נעהמען אין דער קאנפערענץ.

5) אז א געוויסע נייגענדרעטע קערפערשאפט, וועלכע ריפט זיך דער „פאלקס־פערבאנד" איז ארויס מיט טענות, און זי האט שוין מיט זעקס מאנאטען צוריק געפאנגען אזא פאלקס־קאנפערענץ, און אז די פעדעראציע האט עס ביי איהר ארויסגעכאפט פון האנד און נאכ־דעם ווי עס איז אנגענאגען פאר א קורצער צייט א פערהאנדלונג וועגען דער מעגליכקייט אז דער פערבאנד זאל ארבייטען פאר דעם זעלבען צוועק צוגלייך מיט דער פעדעראציע און דער פלאן פאר דיעזער געמיינשאפטלי־כער ארבייט האט ניט געקענט צושטאנד קומען, איז דער זאגענאנטער פערבאנד ארויס מיט א בעשולדיגונג געגען דער פעדעראציע, „אז זי האט געבראכען דעם שלום פון די קענעדער אידען און דאס זי געהט פער־קריפלען די קאנפערענץ.

אויפ'ן גרונד פון די אויבענדערמאהנטע פאקטען, ערקלעהרט די קענעדער ציוניסטישע פעדעראציע, דאס די בעשולדיגונגען געגען איהר זיינען גרונדלאז און מוזען בעטראכט ווערען אלס איינפאכע פערלייט־דונגען.

דער פיהרער פון דעם זאגענאנטען פאלקס־פערבאנד, מר. ראובן ברייזין, איז אויך דער ווייס־פרעזידענט פון דער פעדעראציע און ער איז געווען אנוועזענד ביי אלע ערשטע מיטינגען ווען די פעדעראציע האט פערהאנדעלט די קאנפערענץ־פראגע, ער האט זעלבסט געשטימט פאר אבלעגען דאס פעררופען פון אזא קאנפערענץ, און מיט א צייט שפעטער ווערענדיג דער פרעזידענט פון פערבאנד, דורכגעפיהרט א בע־שלוס אז דער פערבאנד זאל עס יא רופען.

דערפון איז צו זעהען, אז דער פערבאנד האט דעם קאנפערענץ־געדאנק אונערהליך געגאמען פון דער פעדעראציע און ניט פערקעהרט.

ווען דער פערבאנד האט לעצטענס געשטעלט א פאדערונג דאס ער זאל אריינגענומען ווערען אין דער ארגאניזאציאנס קאמיטע, האט די פע־דעראציע למען השלום איינגעשטימט צו געבען איהם א גלייכע צאהל מיטגליעדער מיט זיך און מיט דער אגודת הקהלות און א ברעף איז גע־שיקט געוואָרען צו איהם איינלאדענדיג זיינע עוועהלטע צו דעם ערשטען ארגאניזאציאנס־מיטינג.

אין דעם ברעף איז געווען געשר עכען, דאס די פעדעראציע האט נאך קיינע רעזאלושאנס ניט געפאסט, קיין שריט ניט געמאכט, אויסער די פארבעריטונגען ארבייט, וואס איז שוין לאנג צוריק אבגע־טהון געוואָרען, ווי דאס ארויסשיקען פון איינלאדונגס־ברעף צו אלע דעלעגאטען איבער'ן לאנד, דאס בעשטעלען פון פראמינענטע רעדנער, דאס דינגען פון א האל און אנדערע קליינגקייטען.

דער פערבאנד האט זיינע מיטגליעדער צום ערשטען אראנאניזא־ציאנס־מיטינג ניט געשיקט, נאר אנשטאדט דעם האט ער צונעשיקט א דעלעגאציע אויפפאדערענדיג די פעדעראציע צו אבלעגען דעם בעשטימ־טען טאג פון דעם קאנפערענץ און אז די אגודת הקהלות זאל אבהאלטען ציערשט א סעפאראטען מיטינג און פעסטשטעלען איהר עקזיסטענץ.

דאס אלעס האט דער פערבאנד געפאדערט צעהן טעג בעפאר דעם טאג פון דער קאנפערענץ, ווען פיעלע ווייטע דעלעגאטען האבען שוין איינגעקויפט זייערע באהן־בילעטען, ווען גרויסע פרעזעלליכקייטען פון די שטאאטען זיינען איינגעלאדען געוואָרען צו קומען און ווען די האל איז שוין געווען גערונגען.

די פאדערונגען פון דעם פערבאנד האבען געשיינט צו וועלען שטערען דער ארבייט פון דער קאנפערענץ און עס איז געווען אבסאלוט אונמעגליך צו נאכגעבען. די פעדעראציע האט אלזו געמוזט פארזעצען איהר ארבייט אזוי ווי עס איז געווען בעשטימט.

די פעדעראציע ערקלערהרט היערביי, אז דער פאלקס־פערבאנד איז ניט מעהר ווי א צאהל קליינע סאסייטעלאך. וועלכע זיינען אנהענגער פון א ניי־געגרינדעטער צייטונג, דער ארויסגעבער און רעדאקטאר פון יענער צייטונג איז אויך דער פרעזידענט פון דעם פערבאנד, וועלכער שיינט צו זוכען אפּאולאריטעט פאר דער צייטונג דורך שטערען די גוטע ארבייט פון דער פעדעראציע. שטעמפּלענדיג די קומענדע קאנפערענץ אלס אויטאקראטישע און אגיטירענדיג פאר א צווייטע קאנפערענץ, וועלכע זאל כלומרשט זיין א פאלקס־קאנפערענץ און פערוויזען ווערען דורך דעם פאלקס־פערבאנד, אין דאס מיינט דורך דער צייטונג פון דעם פיהרער פון פאלקס־פערבאנד.

דער זאגענאנטער פאלקס־פערבאנד איז ערשט אכט מאנאטען אין עקזיסטענץ און ער ניט עס זעלבסט צו, דאס ביז יעצט האט ער נאך קיין איין גוטע זאך ניט אויסגענומען, צו דער וועלכער צייט האט ער אבער פיעל געהאלפען צו שאפען א שפאלטונג צווישען די קענעדער אי־דען, א זאך וואס האט אונטער די יעצטיגע אימשטענדען ניט געטאָרט פארקומען.

די פעדעראציע ערקלערהרט אויך, דאס זי האט מיט זיך די גאנצע אידישע בעפעלקערונג פון קענעדא, אויסער די עטליכע קליינע סאסייע־טיס, וועלכע זיינען די אנהענגער פון דעם צייטונגס־פערבאנד, מעהרס־טענס פון די האלב־ראדיקאלע עלעמענטען, וועלכע האבען ניט דאס מינ־דעסטע רעכט צו דעם קלינגענדען נאמען פאלקס־פערבאנד, ווייל זיי פער־טרעטען ניט קיין פיהל פראצענט פון הענער־ער אידענטהום.

די ארבייט פאר דער קומענדער קאנפערענץ, וועלכע איז געווען בעשטימט אויף דעם 14־טען נאוועמבער ד. י. ווערט אנגעפיהרט פון דער פעדעראציע און פון דער אגודת הקהלות און זי פערשפּרעכט צו זיין דער אמת'ער ערשטער צוזאמענשאפאר פון אלע קענעדער אידען. אלע פארבע־רייטונגען ווערען געמאכט, דאס די קאנפערענץ זאל זיין א גרויסער ערפאלג און דער צאהל דעלעגאטען וועלכע האבען שוין געמעלדעט זייער אנטהייל־נעהמען, פערזיכערט עס אין אלע הינזיכטען.

דיעזע ערקלערונג ווערט געמאכט אין די אינטערעסען פון אמת און אין די אינטערעסען פון די קענעדער אידען, וועלכע האבען די לאנג פון דאס קענעדער יודענטהום ווירקליך נאהענט צו זייער הארצען.

קענעדער ציוניסטישע פעדעראציע

א. לעווין, טרעזשורער.

לואיס פיטש, טשעראמאן אף פראפאגאנדא.

דז. זשאספע, בייראָ סעקרעטער.

פריש פון די נערטנער

פון דעם פיינסטען טהעע־פראדוצירענדען לאנד אין דער וועלט

"SALADA" טהעע

פערזיגעלטע פעקלאך בלויז.

פערזיכט זי — זי איז מחיה נפשות. שוואַרצע גרינע אין געמישטע.

דער האס צו אויסלענדער אין דייטשלאנד

וואס אן אמעריקאנערין שרייבט פון בערלין צו איהרע עלטערן אין אמעריקא.

א לעבעדיגעס בילד פון די גייסטיגע יסורים, וואס אן אמעריקאנערין, די פרוי פון א דייטשען ראקטאר, וועלכע דיענט אין קריעג, שטעהט זיך אויס אין דייטש־לאנד ווערט געגעבען אין א ברעף גע־שריבען פון דער פרוי אליין צו איהרע עלטערען אין אמעריקא. דער ברעף איז אלס א פאר מאנאט און ער ליינענט זיך ווי פאלגט:

„ליעבע און טהייערע מיינע, וואס איהר זיינט אזוי ווייט אוועק פון מיר! שוין אכט מאנאט, אז איך האב ניט געזעהען קיין געשריעבען ווארט פון דער היים, און עס קוקט מיר עפּעס אויס„ אזוי ווי איך וואלט געשריעבען צו די טויטע, וועלכע ריידען ניט און ענטפערען ניט אב. פיער ברעף זיינען זינד דאן אבגעשיקט געווא־רען צו איך פון דאנען, האט איהר זיי ערהאלטען? ווער ווייס? אדער בין איך פעיליייכט אזוי טויט פאר אייך, ווי איהר זיינט פאר מיר? דאס איז איינער פון די טעג, ווען איך ווייס זיך צו זיין באמת טויט, אזוי שרעקליך איז צו לעבען דאָ דאס לעבען וואס איז בעשטימט פאר די פערהאסטע אויסלענדער. איך דענק, אז אפילו די מיסיאָנערען אין דעם בערימטען באקסער־אויפשטאנד אין כינא האבען ניט געקענט אויסשטעהען קיין גרעסערע צרות, ווי מיר שטעהן אויס דאָ. דאס מיינט ניט, אז מיר זיינען אין ארגענד וועלכער מורא פאר דעם ווירקליכען טויט, נאר אזוי ווי דער פייינלינג ביי שעקספּיר'ן שטארר בען מיר פיעל מאל פאר דער צייט.

„איהר האט נאר קיין בענריעף ניט וואס פאר פערלעצונגען און בעליידיגונגען מיר קריגען דא יעדען טאג, יעדע שטונדע מיר, וועלכע געהערען ניט צו דער ראסע, צווישען וועלכער מיר וואוינען. איך האב מורא ארויסצוגעהען פון מיין שטוב; איך ציטער צו פערלאנגען עפּעס פון דאס דייענען אין הויז, אדער זיך צו לאזען פון זיי בעדיענען, אזוי אנגעצייגען זיינען די זייטען פון דער אויס אנגעהייבען מורא צו האבען צו בעגעגענען מיינע איינענע קינדער. זיי און בעוונדערס דער באי לייינער, פערלי־רען, ווייזט אויס, יעדע קינדער־ליעבע צו מיר. און איך עפּעס האבען צו זיי, ווען אלע, פון דעם שטיוועל־פוצער אין קיך ביז דעם לעהרער אין דער שולע, אלע פערדיידיגען איין איינציגע זאך: „טויט צו די ענגלישע טייוואלים!" א שטיקעל צייט האט זיך דיעזער האס ניט געפיהלט אזוי שטארק צו א אמעריקאנער, אבער איצט איז ניטא קיין אונטערשיעד.

זונטאג נעהמען מיר אין קירכע אבער מיר הערען דארט ניט נאָטס ווארט נור לויב געזאנגען פאר דעם קייזער, קללות און חרמות אויף זיינע שונים, און גאט ווערט גערופען ארונטערצושיקען זיין צארן אויף זייערע טעפּ.

„מיט א מאנאט צוריק האט געפריידיגט א פרעמדער פאפּסטאָר. שוין זיין געזיכט אליין האט געזאגט, וואס פאר א פאנאטי־קער ער איז, און גאט! וואס פאר אויס־דריקע, וואס פאר שרעקליכע רויד! ער האט געבעטען גאט אויסצוראטען די גאנ־צע ענגלישע ראסע, און האט מיט די שוי־דערליכסטע, אונבעשרייבליכסטע ווערטער בין אזוי דערליכסטע, אונבעשרייבליכסטע ווערטער פערשאלטען די קינדער, וואס זיינען נאך ניט געבוירען געוואָרען. און לעבען מיר האב איך געהערט שטילע אויסדריקע פון בייפאל. מיין עלטערער אינגעל איז געזע־סען מיט דעם זעלבען בליק פון האס אין זיינע אויגען, ווי ביי דעם פרעדיגער.

„מוטער, מאמעלע זיסע, זאג מיר, וואס זאל איך טהון? איך האב מורא אז אט דער שרעקליכער צושטאנד וועט מיך פון זינען אראבטרייבען. צייטענווייז קעהר איך זיך אב מיט אבסאלוטען האס צו מיין אייגענע פליש און בלוט קינדער פיר וועל כע איך האב זיך מוסר נפש געווען און באר וועלכע איך וואלט מיין לעבען אוועק געגעבען. ערשט נעכטען ביינאכט ווען, איך האב אויסגעשטערעקט מיינע ארעמס אויסגערופען: „מוטער, זאג: נידער מיט צו מיין זעקס יעהריגע אינגעלע, האט ער אלע פערפלוכטע שונים פון אונזער גרוי־סער, הערליכער ראסע! אויב דו ווילסט איך זאל דיך קושען." איך האב מורא, אז זיי וועלען נאך אמאל צונעהמען מיינע קינדערלעך פון מיר און זיי אריינגעבען אין איינע פון די ערצייהונגס־אנשטאלטען, וואו אזוי פיעל קינדער פון ענגלישע מאר־מעס זיינען אריינגעגעבען געוואָרען.

„עסענווארג ווערט פערקויפט אויף א ווהר שפּאראמאנט אופן. עס איז אונז פערבאטען זיך אריינצוזאמען אין אירגענד וועלכען לוקסוס. דערפאר אבער מוזען מיר געהן צו אלע אסיאזיאנס, וועלכע קומען באר. און עס זיינען דא אזוי פיעל טרויע ריגע הערצער איבעראל — הערצער וואס זיינען מעהר ווי טרויעריג, וואהרס טרויער קען מען אריבערטראגען. אבער דיעזע הערצער זיינען צובראכען פון די גרויזאמע ערדער פון אנגסט און טויט־שרעק.

„דער ווינטער וועט זיין א זעהר שווע רער. ווי עס ווייזט אויס, ערוואָרט די דע ציערונג צו האבען־נאך א ווינטער־קאמפּף. ניט קוקענדיג אויף אהערע גרויסע זיעגע. איך האב הויינט געבראוט צו קויפען עט ליכע וועלענע העמדער, אבער עס איז אונ מעגליך צו געווען צו קריגען. אלעס איז פער נומען פאר די סאלדאטען, ס'איז נאך ניט וואס איך האב בעהאלטען אביסעל פאפּיר, ווייל איצט פערקויפט מען נאר צו איין דריינעלע מיט אמאל. איך ווייס, אז זמיינע דריינסטען זיינען שפּיאנען, איך קען נאר שרייבען צו אייך עטליכע צייילען מיט אמאל, אי דאס בעהאלטענערהייט, קיינער זאל ניט זעהען, און איך מוז גוט בעהאל טען די אנגעשריבענע, אזוי אז קיינער זאל עס ניט געפינען.

„לעצטע וואך האב איך געמאכט א פראבע און אויסגעפונען, אז מיין פער־מאכט איז בענרינדעט. איך האב אנגע שריעבען אן אונשולדיגען ברעף, אבער איך האב צוגעגעבען איינגע ווערטער ווע גען דער לאנע אין דייטשלנד. דער ברעף וואס איך האב איבערגעלאזט ביי מיר אין צימער איז פערפאלען געוואָרען, און דעם זעלבען אבענד האט מיר דער שעף פון דער פאליציי אבגעשטאמט א בעזוך, וואר נעדיג מיר, איך זאל ניט שיקען „ליג־נערישע בער־כטען צו דייטש פייגלינגע, די אמעריקאנער, וועלכע האבען מורא צו שטעהען אויף דער זייט פון דער פריי הייט"

„פון מיין מאן האב איך מיט א מאנאט צוריק געהערט. איז געווען פערוואונ דעט, אבער ער איז שוין צוריק אויף'ן שלאכט־פעלד. אויב מיט איהם וועט עפּעס טרעפען, וואס וועט זיין מיין שיקזאל? עס שוידערט מיך צו דענקען דערפון צייי טענווייז פיהל איך, אז איך וואלט געמוזט כאפען מיין בייבי און לויפען, און לויפען און לויפען, ביז איך וועל אריינלויפען אין דער אלטער טהייערער היים. זאל אייך נאט בעשיצען, איך קען ניט בעטען נאט ער זאל שיקען אן ענדע צום קריג. איך בין אזוי דערשלאגען און אזוי דערשלאגען, אז איך קען נאר לאזען שלעפען ווייטער און ווייטער אויף א האפנונגס־לאזען יום פון נויטה, דערשלאגענהייט און האס צום לעבען.

איהר ווארפט פאר דעם פערבאנד, אז ער איז בלויז אכט מאנאטען אלט. אין דערזיייל גיט איהר אונז אנצוהערעניש וועגען אייערע 17 יאהר, ווייסט איהר אבער ניט, אז מען מעג אפילו אלט זיין 77 יאהר, אין דאך בלייבען דער זעלבער נאר. גלייכער וואלט דארום געווען איהר זאלט זיך מיט יאהרען ניט זהסנ'ען, ווייל ביי אידען איז די מצוה פון בריען א מושב זקנים תמיד געווען א גאנץ גרויסע.

די טענות אייערע צו מר. ברייזין, וועלען מיר איבערלאזען צו מר. ברייזין זעלבסט זיך צו פערטהיידיגען, איהר האט אבער אין אייער ער קלעהרונג בעריהרט דעם פונקט וועגען דעם ברעף, וועגען דער היסטאָ־רישער איינלאדונג, אין דיעזען פונקט צוזאמען מיט'ן איבעריגען פון דער מגלת הפעדעראציע, וועלען מיר בעריהרען מארגען, אין מיר וועלען זעהן ווער איז ווער? ווער עס שיט זאמד אין די אויגען אריין.

ניט די טויטע אויף תכריכים און די לעבעדיגע אויף ברויט

פאלגענדען ריהרע־רען אפּעל עולי־כען מיר האבען ערהאלטען פון דער אמע־ריקאן דזשואיש רעליף קאמיטע, איז ווי די קאמיטע שרייבט אונז, אריינגעשיקט געוואָרען צו אלע צייטונגען פון לאנד, צו דער אידישער אזוי גוט ווי צו דער ענג־לישער פרעסע.

דער אפּעל איז געשריבען פון הער־מאן בערנשטיין, רעדאקטאָר פון „טאג", וועלכער האט לעצטענס בעזוכט די לענ־דער, וואו די בלוטיגע שלאכט קומט פאר.

„וואוהין נאר אין בין געקומען אין דעם בלוט־פערטרענקענען אייראָפּא — אין ענגלאנד, פראנקרייך, איטאליען, שווייץ, דייטשלאנד, עסטרייך און האלאנד — האבען מיר די אידישע פארשטעהער, אזוי גוט ווי די אידען אין אלגעמיין, גע־בעטען איך זאל איבערגעבען זייער שליחות צו די אידען פון אמעריקא.

„די מלחמה פון די אייראָפּאעישע מעכטע האט עס געמאכט אונמעגליך פאר די אידען פון די פערשיעדענע מלוכות צו רעדען אין דער זעלבער שפּראך אפילו אין זייערע אפּעלס צו זייערע ברידער פאר זייערע ברידער.

„ציטיילט דורך זייערע סימפּאטיען, דורך זייער פאטריאטיזם, כאטש פעראייר ניגט אין זייערע לויידען און מארטירער טום, מוזען די אידען נאך זיין דיפּלאמאַ־טען אפילו דעמאָלט, ווען זיי בעטען „ברויט פאר די לעבעדיגע און תכריכים פאר די טויטע".

„די איינען פון אלע אידען פון יע־נער זייט ים זיינען געווענדעט צום אמע־ריקאנער אידענטהום: זייערע העלפ זיי־נען אויסגעשטערעקט צום גרויסען אידישען צענטער אין דער נייער וועלט, ווארטענדיג אויף הילף.

„זי האפען, אז דער גרויסער אמערי־קאנער אידישער צענטער וועט געווים האנדלען שנעל, גרויסמוטיג און עגערגיג צו ראטעווען די אידישע צענטרען, וועלכע זיינען פון אלע ווינקעלעך פון אירופּא אויסגעשיקט געוואָרען צו אלע אסיאזיאנס, וועלכע קומען באר. און עס זיינען דא אזוי פיעל טרויע ריגע הערצער איבעראל — הערצער וואס זיינען מעהר ווי טרויעריג, וואהרס טרויער קען מען אריבערטראגען. אבער דיעזע הערצער זיינען צובראכען פון די גרויזאמע ערדער פון אנגסט און טויט־שרעק.

„דער ווינטער וועט זיין א זעהר שווע רער. ווי עס ווייזט אויס, ערוואָרט די דע ציערונג צו האבען־נאך א ווינטער־קאמפּף. ניט קוקענדיג אויף אהערע גרויסע זיעגע. איך האב הויינט געבראוט צו קויפען עט ליכע וועלענע העמדער, אבער עס איז אונ מעגליך צו געווען צו קריגען. אלעס איז פער נומען פאר די סאלדאטען, ס'איז נאך ניט וואס איך האב בעהאלטען אביסעל פאפּיר, ווייל איצט פערקויפט מען נאר צו איין דריינעלע מיט אמאל. איך ווייס, אז זמיינע דריינסטען זיינען שפּיאנען, איך קען נאר שרייבען צו אייך עטליכע צייילען מיט אמאל, אי דאס בעהאלטענערהייט, קיינער זאל ניט זעהען, און איך מוז גוט בעהאל טען די אנגעשריבענע, אזוי אז קיינער זאל עס ניט געפינען.

„לעצטע וואך האב איך געמאכט א פראבע און אויסגעפונען, אז מיין פער־מאכט איז בענרינדעט. איך האב אנגע שריעבען אן אונשולדיגען ברעף, אבער איך האב צוגעגעבען איינגע ווערטער ווע גען דער לאנע אין דייטשלנד. דער ברעף וואס איך האב איבערגעלאזט ביי מיר אין צימער איז פערפאלען געוואָרען, און דעם זעלבען אבענד האט מיר דער שעף פון דער פאליציי אבגעשטאמט א בעזוך, וואר נעדיג מיר, איך זאל ניט שיקען „ליג־נערישע בער־כטען צו דייטש פייגלינגע, די אמעריקאנער, וועלכע האבען מורא צו שטעהען אויף דער זייט פון דער פריי הייט"

„מיין מאן האב איך מיט א מאנאט צוריק געהערט. איז געווען פערוואונ דעט, אבער ער איז שוין צוריק אויף'ן שלאכט־פעלד. אויב מיט איהם וועט עפּעס טרעפען, וואס וועט זיין מיין שיקזאל? עס שוידערט מיך צו דענקען דערפון צייי טענווייז פיהל איך, אז איך וואלט געמוזט כאפען מיין בייבי און לויפען, און לויפען און לויפען, ביז איך וועל אריינלויפען אין דער אלטער טהייערער היים. זאל אייך נאט בעשיצען, איך קען ניט בעטען נאט ער זאל שיקען אן ענדע צום קריג. איך בין דערשלאגען און אזוי דערשלאגען, אז איך קען נאר לאזען שלעפען ווייטער און ווייטער אויף א האפנונגס־לאזען יום פון נויטה, דערשלאגענהייט און האס צום לעבען.

(פארטזעצונג אויף פייערזיג 5)

"SALADA" טהעע

פערזיגעלטע פעקלאך בלויז.

פערזיכט זי — זי איז מחיה נפשות. שוואַרצע גרינע אין געמישטע.

THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

67 Elizabeth Street Telephone Main 4582

SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.

Entered as Second Class Mai Matter at G.P.O. Toronto, Ontario
January 22nd, 1913

ווער שיט זאמד אין די אויגען?

ווען מיר האבען געכטען געשריבען וועגען די געשעהענישען, וואס קומען יעצט פאר אין אונזערע רייהען, אין די רייהען פונ'ם קאנאדער אי־דענטהום, האבען מיר זיך איינגעהיט פון צו קאמענטריען די פאסירונגען, רעדען מיט הארבע ווערטער וועגען די שולדיגע אין דעם יעצטיגען ריס, ווייל מיר האבען ניט געוואלט הייסער מאכען דאס אזוי שוין אויך גענוג הייסע בלוט.

מיר רעספעקטריען אויך אין אכטען אויך די פיעלע אנשטענדיגע ציו־ניסטען איבער'ן גאנצען לאנד. און בלויז איים אכטונג צו זיי האבען מיר ניט געוואלט צונאגלען די קענעדער ציוניסטישע פעדעריישאן צום שאנד־קלאן פאר'ן מיאוסען פערברעכען וועלכען זי איז בעגאנגען, אין צישפאל־טען די קענעדער אידען. בלויז ווייל מיר אכטען זייערע געפיהלען, האבען מיר ניט געוואלט אנריהרען דיעזען אנגעוועהטאגטען פונקט, איז אבער די ציוניסטישע פעדעריישאן ארויסגעקומען מיט אן ערקלעהרונג, מיט וועלכער זי וויל שיטען זאמד אין די אויגען, און דיעזע ערקלעהרונג קען ניט פערבייגעגאנגען ווערען אהן אן ענטפער.

ווען אן ערקלעהרונג ווערט געוועהנליך געמאכט פון אן עפענטליכער אין וויכטיגער קערפערשאפט, אין בפרט נאך פון אזעלכער, וועלכע האלט פונקט ווי די רוסישע גענז אין איין האלדערן, אז זי איז שוין אלט 17 יאהר, דארף מען פון אזא קערפערשאפט ערוואר־טען וועניגסטענס גענוג מאכט, אז איהר ערקלעהרונג ווערט צוגעשטעלט צו דער גאנצער פרעסע פון לאנד, און דאן צייגט זיך ארויס, צו מען מיינט אמת'ע אויפקלעהרונג, אויפקלעהרונג פון די ריכטיגע פאקטן, אדער מען וויל מיט'ן ענטפער סתם יוצא זיין, אין פערעפענטליכען איהם בלויז צווישען אייגענע מענשען.

מיר האבען די ערקלעהרונג פון דער פעדעריישאן ניט ערהאלטען, אבער טראץ דעם פערעפענטליכען מיר איהר, פונקט ווי זי איז, אין דעם אפיציעלען פעדעריישאן ארגאן, דער „קענעדער אדלער".

אונזערע פריינד ציוניסטען, ווייסען אז מיר האבען קיינמאהל ניט „געקליימט" צו פיגורירען אין אן ציוניסטישער ארגאן, אדער אלס א ציו־ניסטען־פרעסערשער צייטונג, ווי מאנכע לייט פון דער פעדעריישאן ער־קלעהרען.

אלס אן אינפארטייאישע אידישע צייטונג, געפינט דער ציוניזם שוין ביי אונז א ברייטען אבקלאנג, ווייל ער פערנעהמט א וויכטיגען פלאץ אויף דער אידישער נאס, און דער ציוניזם וועט געפינען אויך אויף ווייטער פלאץ אין אונזער צייטונג, צו די פעדעריישאן־לייטע אין אהרע לאיערשע אונטערשטופער וועלען מאכען אויף אונז בלבילים אדער ניט.

קיינע סטראשונגען אבער קענען אונז ניט אבשטרעקען פון צו אגען דעם אמת די אפיציעלע ציוניסטישע פיהרער פון קענעדע. דאן ווען זיי האנדלען אזוי, ווי זיי האבען לעצטע וואך געהאנדעלט.

מיר ברענגען די ערקלעהרונג פון זיי אין פולען, אום מען זאל זעהן, ווער עס שיט זאמד אין די אויגען, צו די אפיציעלע ציוניסטישע מאשין, אדער די וועלכע וואגען זיך צו שטעלען געגען מאשין־הערשאפט אינ'ם אידישען לעבען.

די ציוניסטישע פעדעראציע, פיהלענדיג איהר פפליכט צו די אינטערעסען פון דאס קענעדער יודענטהום בכלל און פון דער קומענדער קאנפערענץ בפרט, געפינט פאר נויטיג צו מאכען די פאלגענדע עפענט־ליכע ערקלעהרונג:

1) אז באלד נאכדעם ווי די מלחמה האט אויסגעבראכען, נאך איידער טערקיי איז אריין אין קריעג, האט דער קאונסיל פון דער פעדעראציע ערהאנדעלט די פראגע וועגען פעדעריישאן אן אלגעמיינע אר־דישע קאנפערענץ אין עגדע און אין די מינוטס פון דער פעדעראציע איז פערצייכענט אז דיעזע פראגע איז פערהאנדעלט געוואָרען ביי יעדען קאונסיל־מיטינג און יעדען מאָל איז עס בעשלאָסען געוואָרען צו אבלע־גען די קאנפערענץ ביז א מעהר גינסטיגער גלעגענהייט.

2) אז דורך די פיעלע דרינגענדע פאָדערונגען פון די ציוניסטישע פעראיינען אין לאנד, איז ענדליך אויף א קאונסיל מיטינג דעם 17־טען סעפּט. 1915, דורכגענאגען דער בעשלוס די קאנפערענץ צו פערלעגען, אבוואהל א טהייל פון די אנוועזענדע זיינען געווען מיט דער מיינונג, אז די צייט ראפיר איז נאך יעצט אויף ניט רייף.

3) אז די פעדעראציע האט מיט דער צושטימונג פון צוואנציג אידען, ניט ציוניסטען, נור פראמינענטע און בעוואוסטע לייט ארויס־געשיקט אתנלאדונגען ברעף צו אלע אידישע שהלען, פעראיינען, חברות, און סאסייעטיס פון גאנץ קענעדע, זיי זאלען צושיקען זייערע דעלעגא־טען, יעדע קערפערשאפט פון 25 מיטגליעדער איז ערלויבט געוואָרען צו שיקען א דעלעגאט, כדי די קאנפערענץ זאל טראגען דעם כאראקטער פון א ברייט רעפּראָזענטאטיווער בעוועגונג.

4) אז די פעדעראציע האט בעקומען דעם צוטרויען פון די גרעס־טע אידישע קערפערשאפטען אין קענעדע, די גרעסטע און עלטסטע קאנ־גרעגיישאנס, די גרעסטע סאסייעטיס פון פערשיעדענע שיכטען און קאלירען פון אלע ווינקעלעך אין לאנד. זיי האבען אלע ארויסגעשיקט די נעמען פון זייערע דעלעגאטען וועלכע זיינען ערוועהלט געוואָרען צו קו־מען אנטהייל נעהמען אין דער קאנ